

Forsøg: Måling af biologisk aktivitet i en jordprøve

Metoden beror på at jordbundsorganismerne udskiller kuldioxid, CO_2 , ved deres respiration. Og jo mere CO_2 der udskilles, jo større må aktiviteten i jordbunden være.

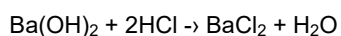
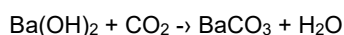
Ved at opfange mængden af den udskilte CO_2 kan man få et mål for aktiviteten hos jordbundens levende organismer, bakterier, svampe, orme, insekter, planterødder m.v.

Ved at lade CO_2 reagere med bariumhydroxid, $\text{Ba}(\text{OH})_2$, dannes der et tungtopløseligt bundfald, og man har så at sige 'fanget' CO_2 . Når man samtidigt kender mængden af jord hvori mikroorganismerne findes i, og den tid forsøget varer, så kan man kvantificere CO_2 -udskillelsen.

Man lader CO_2 reagere med $\text{Ba}(\text{OH})_2$ hvorved der dannes et tungtopløseligt bundfald af bariumcarbonat, BaCO_3 . Dernæst, når forsøget har forløbet en bestemt tid, bestemmer man den mængde $\text{Ba}(\text{OH})_2$ som ikke har reageret med CO_2 , ved at titrere med saltsyre og indikatoren thymolblåt. Thymolblåt skifter farve fra blå til gul, når al $\text{Ba}(\text{OH})_2$ er opbrugt.

Når man anvender samme molaritet for $\text{Ba}(\text{OH})_2$ og HCl , vil 2 mL anvendt HCl svare til 1 mL $\text{Ba}(\text{OH})_2$, og er denne molaritet 0,1, svarer 2 mg CO_2 til 1 mL HCl .

De kemiske reaktioner kan skrives således:

Materialer

2 stk. Erlenmeyerkolber med vid hals og plastlukning

$\text{Ba}(\text{OH})_2$, 0,1 M (barytvand)

HCl , 0,1 M

50 mL fuldpipette med pipettebold

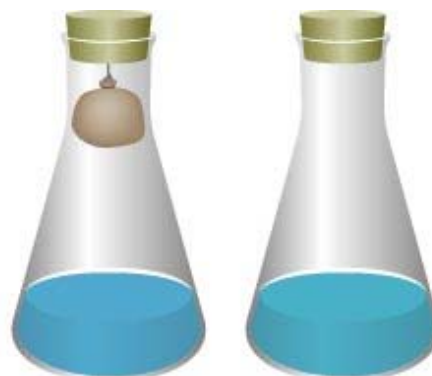
Thymolblåt

Pipette

Vægt

Gazebind

Elastik eller hæftemaskine

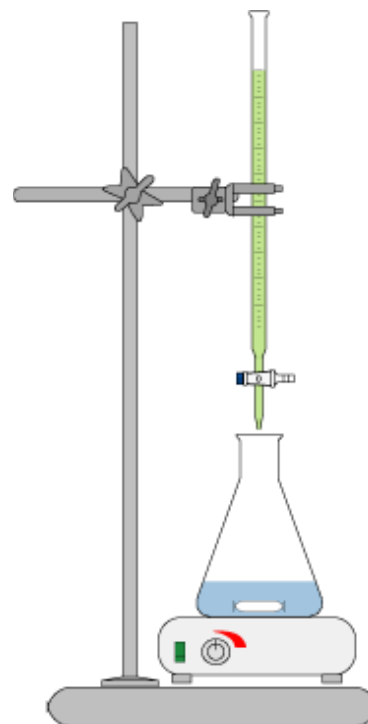

Figur 1.

Burette og magnetomrører

Fremgangsmåde, se figur 1 og 2

1. I hver af de to kolber hældes 50 mL barytvand – brug fuld pipette! Tilsæt 10 dråber thymolblåt til hver kolbe.
2. Afvej 20 gram fugtig jord. Jorden pakkes ind i en gazepose der hænges op i den ene kolbe. Undlad at spilde jord ned i barytvandet, og undgå at der kommer væske på gazeposen.
3. Den anden kolbe virker som kontrol.
4. Begge kolber lukkes lufttæt, enten med prop eller med laboriefilm.
5. Kolberne henstår lunt i cirka et døgn hvorefter de titreres.
6. Fjern forsigtigt prop/laboriefilm og tag posen med jord op. Læg en magnet til magnetomrøreren ned i kolben og anbring kolben på magnetomrøreren under buretten. Man titrerer direkte ned i kolben med 0,1 M HCl indtil indikatoren skifter farve fra blå til gul.
7. Aflæs den brugte mængde HCl ved titreringen
8. Kontrollflasken titreres på samme vis.

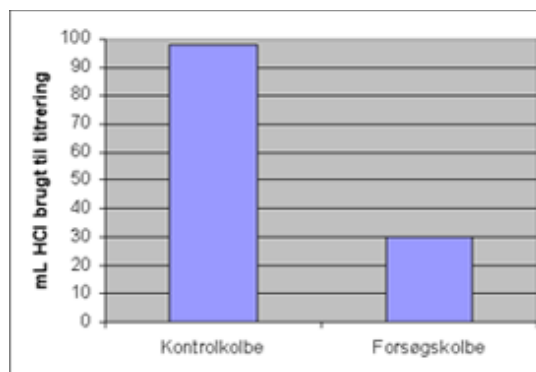

Figur 2. Titrering.

Resultatbehandling – se figur 3.

Efterbehandling

1. Hvorfor udvikles der carbondioxid fra jordprøverne?
2. Hvorfor skal der bruges mest HCl i kontrolkolben ved titreringen?
3. Foreslå et alternativ til den anvendte kontrol.
4. Forsøget kan gentages med andre jordtyper og herefter kan CO₂-udskillelsen sammenlignes – fx i tør/fugtig jord, i skovjord/hedjord osv.

Figur 3. Den udskilte CO₂ mængde beregnes som forskellen mellem den mængde saltsyre som bruges i kontrolkolben, og den mængde som bruges i prøverne fra henholdsvis top og bund, multipliceret med 2. Resultatet omregnes til CO₂-udskillelse pr. døgn pr. gram jord.